

Hyvinvoiva Espoo -kehitysohjelman seurantaraportti 31.12.2023

Tässä seurantaraportissa kuvataan lyhyesti Hyvinvoiva Espoo -kehitysohjelman kokonaistilannetta, tuloksia ja määrärahan käyttöä vuonna 2023. Lisäksi esitellään vuodelle 2024 suunniteltua toimintaa, mm. keskeisimmät projektit ja toimenpiteet.

Kehitysohjelman tähänastista kehittämistä ja tuloksia on käsitelty laajemmin puolivälitarkastelun yhteydessä valtuustossa 11.9.2023, joten tässä seurantaraportissa painotetaan loppuvuoden 2023 toimintaa ja tuloksia. Kehitysohjelmien arviointi ja loppuraportointi käynnistetään vuonna 2024. Ohjelmat päättyvät alkuvuonna 2025.

1. Ohjelman kokonaistilanne ja keskeiset tulokset vuodelta 2023

Hyvinvoiva Espoo -kehitysohjelma toimii poikkihallinnollisesti lisäten espoolaisten osallisuutta, yhteisöllisyyttä, terveyttä ja turvallisuutta. Hyvinvointityötä tehdään yhdessä asukkaiden, järjestöjen ja yritysten kanssa. Hyötytavoitteiden pohjalta ideoidaan, toteutetaan ja viestitään toimintamalleja, joiden avulla myös kuntalaiset itse voivat lieventää korona-aikana syntyynyttä hyvinvoinnin vajetta kuten yksinäisyyttä. Ennaltaehkäisevässä hyvinvointityössä huomioidaan eri asuinalueet, ikä-, kulttuuri- ja sosiaaliryhmät. Kuntalaisten ja etenkin lasten ja nuorten kuulemista lisätään toimintamalleja suunniteltaessa. Hyvinvointityötä tehdään Espoon ja Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen yhdyspinnassa yhteistyössä. Tärkeitä yhdyspintoja löytyy myös muiden kehitysohjelmien kanssa.

Hyvinvoiva Espoo -ohjelman toimenpiteet ovat edenneet hyvin vuonna 2023. Vuoden 2023 toimintasuunnitelmaan kirjattiin 13 toimenpidettä hyötytavoitteiden saavuttamiseksi, joista 2 peruuntui vuoden aikana. Siivouskampanja peruuntui muiden tahojen päällekkäisten kampanjoiden takia, ja henkilöstön MTEA-koulutuksiin ei löytynyt osallistujia. Suurimpina toimenpiteinä v. 2023 olivat Huomaa Hyvä -ilontalautuspaketti, joka laajeni syksyllä 1.- ja 2.-luokkien käyttöön, sekä Senioripakun rahoitus. Syksyllä tuettiin myös Omnian Hyvä olla -kampanjaa sekä varhaiskasvatuksen osallisuutta ja yhteisöllisyyttä lisääviä toimenpiteitä.

Espoolaisten aikuissosiaalityön, vammaispalveluiden ja kotoutumisen tuen asiakkaiden mahdollisuuksia edistää hyvinvointiaan haluttiin tukea Voi hyvin Espoossa -lipuilla, jotka v. 2023 koostuivat 10 kerran uintirannekkeista (500 kpl) sekä Kino Tapiola -lipuista (660 kpl). Loppuvuodesta päätettiin vielä tukea Liikuntapalveluiden interaktiivista iWall-liikuntapeliä koulujen käyttöön sekä SOS-Lapsikylän Unelmista totta -toiminnan kautta espoolaisten lasten ja nuorten harrastamista, eli 2 toimenpidettä lisättiin. Myös sähköinen Voi hyvin Espoossa -julkaisu päätettiin toteuttaa suomen, ruotsin ja englannin lisäksi kolmella muulla kielellä sekä selkosuomeksi maahanmuuttotaustaisten espoolaisten tavoittamiseksi.

Vuonna 2022 Hyvinvoiva Espoo -ohjelman vaikuttavuus laskettiin toimenpiteisiin osallistuneina espoolaisina noin 15 000 henkilöön. Vuoden 2023 vaikuttavuus nousee noin 82 000 espoolaiseen. Lisäksi kaikille espoolaisille kohdentuu Voi hyvin Espoossa -julkaisu kunnan hyvinvointia tukevista palveluista.

2. Toteutuneet kustannukset, rahoitus ja resurssit

Hyvinvoiva Espoo -ohjelman toteutuneet kustannukset v. 2023 ovat lähellä budjetoitua 200 000 €. Suurimmat toimenpiteet ovat olleet Huomaa hyvä -ilonpalautuspaketti 49 500 €, Senioripakun rahoitus 30 000 €, Omnian Hyvä olla -kampanja 25 000 € sekä varhaiskasvatuksen osallisuustoimenpiteet 20 000 €.

Yhteistyötä rahoituksen osalta on ollut kaupungin sisäisesti liikunnan ja urheilun, kulttuuripalveluiden ja nuorisopalveluiden kanssa. Toimenpiteiden rahoitus n. 190 500 €, ja hallinnolliset kustannukset n. 9 500 €.

Henkilöresurssivajetta on ollut syksyn 2023 ajan. Hyvinvoivan Espoo -ohjelma on ollut ilman ohjelmapäällikköä elokuusta 2023 edellisen ohjelmapäällikön eläköitymisen takia ja rekrytoinnin viivästyttyä. Syksyllä 2023 päätettiin, että tuleva ohjelmapäällikkö rekrytoidaan Elinvoiman tulosalueelle, jonne hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinaatio siirtyy v. 2024 alusta.

3. Ohjelman toiminta vuonna 2024

Ohjelman toiminnassa vuonna 2024 keskitytään edelleen neljän hyötytavoitteen edistämiseen:

Hyötytavoite 1: Espoolaisten osallisuus lisääntyy ja yhteisöllisyys vahvistuu, Hyötytavoite 2: Espoolaisten yhdenvertaiset mahdollisuudet edistää omaa hyvinvointiaan lisääntyvät, Hyötytavoite 3: Espoolaisten mielen hyvinvointi paranee ja Hyötytavoite 4: Hyvinvointia ja terveyttä edistetään Espoossa ja yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa.

Suunnitelmissa on jatkaa lasten ja nuorten vahvuuksien, tunne- ja vuorovaikutustaitojen sekä osallisuuden edistämistä niin kouluja kuin huoltajakin tukemalla. Lasten ja nuorten mielen hyvinvointia halutaan lisätä jatkossakin. Myös yksinäisyyden kokemuksen vähentäminen on tärkeää kaikkien ikäryhmien osalta.

Vähävaraisten espoolaisten harrastamista ja liikkumista halutaan tukea edelleen. Kahtena vuonna ennen joulua jaossa olleet Voi hyvin Espoossa -liput on otettu ilolla vastaan. Näiden lippujen vaikuttavuusarviointia tehdään alkuvuodesta 2024 yhteistyössä sosiaalipalveluiden kanssa. Alustavasti on suunniteltu, että ensi vuonna selvitetään mahdollisuuksia saman tyyppiseen tukeen kaupungin palvelurakenteissa Kaiku-kortin tai +68 sporttirannekkeen tapaan.

Ohjelma haluaa ensi vuonna myös kokeilla puistoruokailun tarjoamista kolmessa tai neljässä asukaspuistossa kesällä kuukauden ajan. Vastaava toiminta on ollut suosittua muissa kaupungeissa, se tarjoaa tärkeän tuen monien lasten hyvinvoinnille koulujen ollessa kiinni ja perheiden elinkustannusten nouseva. Puistoruokailulle ei ole löytynyt rahoitusta kaupungin budjetista, ja ohjelmalla on mahdollisuus kerätä kokemuksia pilotin avulla. Puistoruokailu on maksutonta puistossa käyville lapsille, joilla on omat ruokailuvälineet mukana. Espoo Catering arvioi yhden puiston ruokailijoiden määräksi 80 lasta päivässä. Puistoruokailun arvioidut kustannukset ovat noin 5500 euroa/puisto/kk sekä lisäksi henkilöstökustannuksia.

Kaikkien espoolaisten mahdollisuuksia huolehtia lähiluonnosta ja tehdä hyviä tekoja edistetään kampanjalla, uusia digitaalisia palveluja hyödyntäen. Vapaaehtoistyön on todettu lisäävän hyvinvointia, ja yhteistyötä järjestöjen sekä mm. kaupunginosayhdistysten kanssa halutaan tukea. Näin myös espoolaisten yhteisöllisyyden ja osallisuuden kokemus vahvistuu.

Esteettömien ja saavutettavien luontoliikuntatapahtumien tarjoaminen koetaan jatkossakin tärkeäksi yhteistyössä mm. kaupunkiympäristön toimialan sekä liikunnan ja urheilun tulosityksikön kanssa. Tässä myös muiden ohjelmien kanssa voisi löytyä yhteistyömahdollisuuksia.

Uusia tapoja yhteistyölle Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa kartoitetaan esimerkiksi vähävaraisten, ikääntyneiden, maahanmuuttotaustaisten ja vammaisten espoolaisten huomioimiseksi paremmin palveluissa ja edistämällä heidän osallistumismahdollisuuksiaan.

Kehitysohjelmien tulosten ja hyötyjen arviointi käynnistyy vuonna 2024.

Vuodelta 2023 jatkuvat projektit ja toimenpiteet

Kevätlukukaudella 2024 jatkuu Huomaa Hyvä! -kokonaisuus 1.–2.-luokkalaisille. iWall-liikuntaseinän hankinta sekä monikielinen viestintä Voi hyvin Espoossa -julkaisun osalta toteutuvat alkuvuodesta 2024.

Senioripaku-toiminta tulee jatkumaan vuonna 2024 liikunnan ja urheilun, kulttuuripalveluiden sekä hyvinvointialueen yhteistyönä talousarvioon kirjatun määrärahan puitteissa.

Vuoden 2023 lopulla käynnistyi Muistatko Espoo -nimisen kirjan ikäihmisiä osallistava kuvitusprosessi. Ikäihmisten muistoja Espoon eri alueista (viisi kaupunkikeskusta + Pohjois-Espoo) kerättiin Senioripaku-pysäkeillä ja palvelukeskusten muistelupajoissa. Kerätyn aineiston perusteella taiteilija Jussi Lahtinen kuvittaa mustavalkoisen kirjan ja hyödyntää työssään taiteilijalähtöistä tekoälyä. Kirjan tuottaa kulttuuripalvelut ja se tulee olemaan osa pääkaupunkiseudulla toteutettavaa Estradi-hanketta. Kirjaa jaetaan ikäihmisille kohdennetusti yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa.

Uudet, vuonna 2024 alkavat projektit ja toimenpiteet

Päätöksenteko uusista toimenpiteistä siirtyy uuden ohjelmapäällikön aloittamisen takia suurimmaksi osaksi alkuvuoteen 2024. Ohjelma on kuitenkin päättänyt tukea Paraolympiakomitean Para school day -teemaviikkoja espoolaisissa kouluissa keväällä ja syksyllä (8000 € + 8000 €), sekä yläkoulujen oppilaskuntien osallisuutta edistävää ja koulujen segregaatiota ehkäisevää suurtapahtumaa 5.3.2024 10 000 €:lla.

Ohjelman ohjausryhmä on myös päättänyt, että ohjelma pilotoi puistoruokailun järjestämistä kesällä kolmessa tai neljässä suuralueen asukaspuistossa yhden kuukauden ajan. Myös esteettömiä ja saavutettavia luontoliikuntatapahtumia tuetaan.